

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

525. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV VE DNECH 26. A 27. DUBNA 2017

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Ženy a doprava – Platforma pro změnu

(průzkumné stanovisko na žádost Komise)

(2017/C 246/01)

Zpravodajka: **Madi SHARMA**

Konzultace	Evropská komise, 13. 10. 2016
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	11. 4. 2017
Přijato na plenárním zasedání	26. 4. 2017
Plenární zasedání č.	525
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	148/0/2

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) má značné zkušenosti s vytvářením politiky v odvětví dopravy a v nedávné době se zabýval otázkou rovnosti pohlaví v tomto odvětví, kde tradičně převládají muži (viz stanovisko TEN/573 *Ženy a doprava*)⁽¹⁾. Jakožto instituce EU, která zastupuje občanskou společnost, má odborné znalosti, pokud jde o dialog se zúčastněnými stranami a konzultace ohledně legislativních opatření.

1.2. EHSV uznává, že platformy zúčastněných stran mohou fungovat jako fóra přinášející efektivní změny, pokud:

- umožňují výměnu osvědčených postupů mezi různými institucemi, podniky a sdruženími, které čelí podobným problémům,
- podporují zúčastněné strany, aby převzaly odpovědnost a řešily problémy,
- se zabývají hlavními příčinami těchto problémů,

⁽¹⁾ Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 1.

- sledují cíle SMART (konkrétní, měřitelné, dosažitelné, realistické a časově vymezené, z angl. *Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time-bound*),
- vytvářejí činnosti založené na důkazech za účelem šíření,
- vyvíjejí nástroje a zdroje, které mohou ostatní přijímat,
- na vnitrostátní a dokonce i na regionální úrovni vytvářejí platformy podobné těm na úrovni evropské, které řeší v členských státech podobné výzvy,
- dostávají informace o iniciativách z jiných odvětví, které čelí podobným problémům.

1.3. EHSV navrhuje Platformu EU pro změnu (dále jen „platforma“), která by se zabývala **rovností žen a mužů v dopravě**, a nejprve by se prioritně věnovala **zvyšování zaměstnatelnosti žen v tomto odvětví**. Tento prvotní cíl by v budoucnu mohl být doplněn začleněním „žen jako uživatelů“. Doprava se týká oblasti letecké, námořní, silniční, železniční, vnitrozemské plavby a logistiky. Členy by mohli být mimo jiné unijní a vnitrostátní subjekty zastupující tvůrce politik, odvětví dopravy, odbory v odvětví dopravy, sdělovací prostředky, organizace cestujících a nevládní organizace, jež se chtějí zavázat ke konkrétním krokům pro řešení nerovnosti žen a mužů v odvětví dopravy.

1.4. EHSV by prosazoval cíle provádění politiky zohledňující rovnost žen a mužů prostřednictvím stanovení jasných cílů: podmínky a definovanou působnost, včetně ukazatelů, které by vypracovali členové při utváření platformy. To by bylo modelem partnerství a koordinované činnosti zúčastněných stran v odvětví s cílem provádět nové iniciativy v celé Evropě.

1.5. EHSV doporučuje, aby si platforma uchovala schopnost flexibility a zůstala přizpůsobivá ve všech rozměrech daného odvětví a na všech úrovních politiky. Měla by také trvat na transparentnosti a odpovědnosti svých členů a fungování. K základním nástrojům pro zajištění důvěryhodnosti a úspěchu platformy patří sledování, hodnocení a každoroční průzkumy.

1.6. Platforma může být úspěšná pouze tehdy, převzou-li členové plnou odpovědnost, a proto EHSV navrhuje, aby platforma měla své webové stránky, kde bude uveden seznam jejích členů a jejich činností spolu s databází akcí, doporučení, sledování a hodnocení, aby se ostatní mohli inspirovat nebo z nich čerpat informace.

2. Souvislosti předložení stanoviska

2.1. V odvětví dopravy je zaměstnanost žen obzvláště nízká. V roce 2013 představoval podíl mužů pracujících v dopravě v EU 78 %. Aby bylo možné docílit větší genderové vyváženosti v odvětví, učinit ho uživatelsky vstřícnějším a vyvážit tak nedostatek pracovní síly a vyrovnat se s výzvami (třetina všech pracovníků v dopravě je starší 50 let), je potřeba do tohoto odvětví přilákat více žen.

2.2. EHSV přijal dne 1. července 2015 průzkumné stanovisko s názvem *Ženy a doprava* a podílel se na akci na něj navazující, kterou v dubnu 2016 uspořádaly komisařka Bulcová s komisařkou Jourovou. GR MOVE poté provedlo několik konzultací expertní skupiny, během nichž se diskutovalo o aktuálních výzvách a doporučeních. Zástupce EHSV představil myšlenku zavést Platformu pro změnu, která byla podpořena Evropskou komisí jakožto dobrý prostředek k prosazení konkrétních a viditelných akcí ve prospěch rovnosti žen a mužů v odvětví dopravy. Ve svém dopise ze dne 13. října 2016 uvedl místopředseda Evropské komise Frans Timmermans, že „tato platforma by mohla být spuštěna v průběhu druhé poloviny roku 2017 na společné události EHSV a Komise“.

3. Platforma pro změnu

3.1. Komise EU má mnoho nástrojů a činností pro konzultace se zúčastněnými stranami. Platforma pro změnu by se mohla soustředit na dobrovolné, konkrétní a měřitelné akce, které určují cíle jejího zřízení. Podobnou platformou je pro srovnání například platforma zřízená GR SANTE pro stravu, fyzickou aktivitu a zdraví.

3.2. EHSV by tedy GŘ MOVE navrhl platformu zúčastněných stran na úrovni EU, díky níž by bylo možné přijímat konkrétní závazky k zajištění **větších pracovních příležitostí žen za účelem docílení rovnosti žen a mužů v odvětví dopravy**, lepšího začlenění žen a vytváření většího hospodářského, sociálního a udržitelného růstu, přičemž:

- členové platformy musí splňovat stanovená kritéria pro jmenování a chování,
- činnosti jsou vymezeny v souladu s cíli a oblastí působnosti tak, jak budou členy stanoveny při zřízení platformy,
- závazky platformy jsou sledovány, hodnoceny a zpřístupňovány veřejnosti, čímž se šíří výměna informací.

3.3. EHSV navrhuje, aby při vytváření takové platformy GŘ MOVE na počátku zvažilo následující kroky a prvky (které jsou podrobně uvedeny později):

- I. fáze I – příprava – určení relevantních zúčastněných stran, které mají zájem se do platformy zapojit a zahájit dialog s cílem identifikovat zájmy, hlavní cíle, působnost a rozsah;
- II. fáze II – rozvoj – připravit se zúčastněnými stranami návrhy ke schválení: chartu pro zapojení, působnost, rozsah a cíle. Kromě toho určit termíny, případné finanční prostředky, sekretariát a podporu IT;
- III. fáze III – provedení – uspořádání zahajovací akce za účasti komisaře pověřeného fungováním platformy, na níž účastníci odsouhlasí definice, působnost a rozsah a učiní konkrétní doporučení pro opatření. Projednání cílů SMART, ukazatelů, komunikace zohledňující rovnost žen a mužů, sledování, hodnocení, zveřejňování a šíření informací;
- IV. fáze IV – udržitelnost – definovat ukazatele, cíle, průběžné prostředky, každoroční přezkum a mechanismy zpětné vazby. Identifikovat způsoby, jak pokračovat v závazcích a zapojení dalších partnerů.

4. Úloha orgánů EU

4.1. Spolu s úsilím předsedy EK Junckera v oblasti růstu a zaměstnanosti je rovnost žen a mužů také jednou z priorit maltského předsednictví. Platforma by tradičnímu vytváření politik poskytovala mechanismus přidané hodnoty EU, který se zaměřuje zejména na jednotnou výzvu pro EU s názvem **Příležitosti prostřednictvím rovnosti žen a mužů v evropském odvětví dopravy**. Toto konkrétní zacílení zapojuje relevantní zúčastněné strany, které jinak nemusí být s Evropskou komisí nutně propojené. Platforma by tedy mohla doplňovat činnost orgánů EU.

4.2. Je velmi důležité, aby GŘ MOVE bylo ve vedení a komisař odpovědný za platformu podporoval její fungování, například formou osobní přítomnosti při slavnostním zahájení a na schůzích platformy obecně. Z důvodu, že členové platformy budou provádět závazky dobrovolně, uznají, že být požádán o vykonávání takovéto úlohy je privilegiem. Proto jsou dostupnost a interakce s vedením GŘ MOVE zásadní. Stejně tak je důležité, aby – pokud se orgány EU chtějí stát členy platformy – se i ony se zavázaly, že navrhnou cílené akce.

4.3. Orgány EU a zástupci ministerstev dopravy (členských států) hrají klíčovou úlohu při šíření klíčových zjištění na úrovni členských států. Z toho důvodu EHSV doporučuje zřízení skupiny na vysoké úrovni pro vypracovávání přehledu pro vlády a jejich tvůrce politik, což vytvoří mechanismus šíření osvědčených postupů, posílí se partnerství alepší se spolupráce tvůrců politik a platformy. Pokud se tyto zúčastněné strany rozhodnou, že budou zasedat rovněž jako členové platformy, měli by se také zavázat k provádění konkrétních opatření.

4.4. EHSV se domnívá, že GŘ MOVE by mělo být odpovědné za provoz platformy. GŘ MOVE by vyčlenila finanční prostředky, sekretariát a některé zdroje. Ostatní orgány EU mohou zúčastněným subjektům poskytovat doporučení z jejich sítí a mohou rovněž poskytnout zasedací místnosti a překladatelské a tlumočnické služby. Další možností získání finančních prostředků jsou finanční zdroje členů platformy.

4.5. Ústřední komunikační nástroj, webové stránky a databáze členů, včetně jejich údržby budou představovat významné náklady. Různé orgány EU již takové webové zdroje vyvinuly a má se za to, že GŘ MOVE může být schopné tyto již existující zdroje přizpůsobit stávajícím vzorům.

5. Členství

5.1. Platforma není diskuzní klub, je to proces, kde se setkávají zúčastněné strany k diskusi o výzvách a příležitostech týkajících se žen v odvětví dopravy, přemýšlí se o nich a následně se přijímají kontrolovatelná opatření. Pochopení, o jaký typ zúčastněné strany, k níž člen patří, se jedná, pomůže určit jeho možnou míru zájmu a vlivu. Členové s největším zájmem budou ti, kteří jsou přímo vystaveni současným výzvám v odvětví.

5.2. Členy platformy by mohly být následující evropské a vnitrostátní zúčastněné strany: průmysl, sdružení malých a středních podniků, odborové svazy (sociální partneři), včetně specializovaných reprezentativních organizací žen, veřejné správy včetně těch subjektů, které mají vliv na nákup a výběrová řízení, jako jsou: EBOR, nevládní organizace včetně zastřešujících organizace hájící práva žen a rovnost, média, expertní skupiny, akademická obec a výzkumné instituce.

5.3. Bylo by možné zvážit případně i zařazení 1) osob podílejících se na návrzích závazků, které však případně nejsou určeným členem platformy, 2) rozhodovací činitelé a lobbisté, mj. orgány EU a zástupci členských států/zástupci veřejných orgánů.

5.4. Členství v platformě by mělo být bezplatné, ale mělo by záviset na kritériích a podmínkách. Na počátku by nebyly vypláceny ani propláceny žádné odměny za činnosti prováděné členy či náklady vzniklé v souvislosti s členstvím v platformě.

5.5. Členství by mělo být upraveno na základě:

- inkuzivní účasti,
- transparentnosti, otevřenosti a odpovědnosti,
- přijetí rozdílů a dodržování proporcionality,
- používání cílů SMART pro zajištění soudržnosti.

6. Nástin cíle a působnosti platformy

6.1. Obecným cílem této platformy by mohlo být zvýšit účast žen a zlepšit rovnost žen a mužů v odvětví dopravy tím, že se zlepší příležitosti pro ženy, pro podniky vlastněné ženami a pro ženy ve vedoucích pozicích, a zlepšením pracovních podmínek pro všechny v rámci odvětví, což bude mít konečný dopad na zaměstnanost, začlenění, inovace, udržitelnost a růst. Důraz by měl být kladen na rovnost žen a mužů, čímž by se podpořila zaměstnanost a řešily by se nedostatky v tomto odvětví. Cíle lze dosáhnout mj. zlepšením kvality pracovních míst a pracovních podmínek, řešením obtěžování a genderového násilí, lepším sladěním pracovního, soukromého a rodinného života, zvýšením počtu žen v rozhodovacích funkcích a zlepšením obrazu odvětví s cílem přilákat více zaměstnankyň, podnikatelů, členů akademické obce a inovátorů. Oblast působnosti platformy by mohla být později rozšířena tak, aby pokrývala související otázky, jako je zlepšení zkušeností uživatelů a zaměření se na akce zabývající se ženami jakožto uživatelkami.

6.2. EHSV doporučuje, aby jako klíčový nástroj k dosažení výše uvedených cílů bylo využito provádění politik zohledňujících rovnost žen a mužů a sestavování rozpočtu s ohledem na rovnost žen a mužů. Nová koncepce je často špatně chápána: neznamená to navýšit celkové výdaje, ale spíše stanovit nové priority a přeorientovat výdaje v rámci programů, oddělení a služeb. Sestavování rozpočtu s ohledem na rovnost pohlaví vnáší jasnost a vytváří mechanismus, který umožňuje komplexní a průřezový přístup k prosazování větší rovnosti mezi muži a ženami.

6.3. EHSV doporučuje, aby oblast působnosti a priority, které je třeba řešit, byly v souladu s politikami a právními předpisy EU při současném respektování dialogu se sociálními partnery. Platforma by měla při své podpoře soukromého sektoru a veřejných politik kombinovat přístupy shora dolů a zdola nahoru, a vyhnout se tak nutnosti měnit právní předpisy. Platformu by měli všichni vnímat jako pozitivní a potřebnou investici.

6.4. EHSV zdůrazňuje, že cíle a výhody zapojení zúčastněných stran jsou následující:

- poskytovat zúčastněným stranám příležitosti ke sdílení názorů, potřeb a znalostí,
- nalézt společné cíle k dosažení společných cílů,
- umožnit účastníkům ovlivnit výsledky díky jejich zapojení do procesů utváření, vyvíjení, určování a provádění akcí,
- zlepšovat porozumění mezi skupinami zúčastněných stran, omezit tak možné konflikty nebo rozdílnost názorů a zlepšovat podporu účinné spolupráce,
- budovat závazek zúčastněných stran a pocit povinnosti a vlastní odpovědnosti,
- zajistit udržitelnost plánů a s nimi spojených rozhodnutí,
- docílit autonomního a flexibilního rozhodování a provádění.

6.5. EHSV se domnívá, že platforma může určit klíčové akce za účelem:

- shromáždění údajů a stanovení hlavních ukazatelů za účelem odstranění překážek a stereotypů,
- zajištění viditelnosti a aktivního zapojení žen do politiky, rozhodovacích procesů a plánování, a to nad rámec administrativních povinností,
- proaktivního zapojení obou pohlaví do utváření příznivějšího pracovního prostředí: vybavení, stejné odměny za stejnou práci, odborná příprava, sladění pracovního, soukromého a rodinného života atd.,
- podniknutí kroků pro přilákání žen k pracovním příležitostem pomocí opatření na zlepšení kvality a kvantity zaměstnání, zejména prostřednictvím výběrových řízení,
- přezkumu právních překážek, které mohou bránit ženám v přístupu ke všem typům pracovních míst,
- lepšího zapojení vysokých škol a služeb profesního poradenství s cílem informovat o širokém záběru tohoto odvětví, včetně technologií, výzkumu a vývoje a inženýrství, zohlednění méně kvalifikovaných pracovníků a zlepšení jejich vzdělávacích příležitostí,
- proaktivního prosazování úlohy žen v podnikání,
- posílení postavení žen a zajištění, aby toto odvětví více podporovalo začlenění,
- kladení důrazu na vzdělání a odbornou přípravu žen v průběhu celého života,
- zamezení násilí, obtěžování a diskriminaci na pracovišti.

6.6. Jak se bude platforma rozrůstat, může se zaměřit na klíčové oblasti, které nemusí zahrnovat všechny její členy. Rozmanitost odvětví dopravy k tomu může vést. Mohly by však být vytvořeny podvýbory, které by se zaměřily na klíčové oblasti zájmu.

7. Pokyny pro stanovení priorit a zajištění, aby akce odpovídaly určeným prioritám

7.1. EHSV uznává, že stanovení priorit platformy může být dokončeno pouze ze strany samotných členů platformy. Zúčastněné strany mohou přicházet se svými vlastními zájmy, a proto je nejdůležitější přivést je ke společnému jednání s cílem řešit společné výzvy. Zúčastněné strany mají povinnost zavázat se k akcím, které budou podporovat změnu a její uskutečnění, a tato povinnost je bude povzbuzovat k tomu, aby přijaly odpovědnost za své organizace i platformu.

7.2. EHSV navrhuje, aby závazky byly ambiciózní a byly výzvou pro status quo, což bude vyžadovat investice z vlastních finančních zdrojů členů. Jasně představení akcí a jejich transparentnost na webových stránkách přinese nejen uznání těchto závazků, ale i jejich podrobné zkoumání zúčastněnými stranami. Kvalitní komunikace a dialog mezi členy platformy jsou tedy prvořadé, pokud jde o zajištění neustálého zapojení a vyhnutí se nesourodým očekáváním. Dále by měly být podporovány společné činnosti.

7.3. EHSV doporučuje, aby cíle a ukazatele mohly být stanoveny dodatečně, aby podpořily činnosti platformy. Tyto cíle a ukazatele by měly napomáhat při provádění a hodnocení kroků přijatých za účelem pracovních příležitostí, rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen včetně toho, jak jsou ženy a muži postaveni na stejnou úroveň bez ohledu na použité technologie. Ukazatele rozvoje jakožto nástroje pro posouzení, které zvyšují dopad výsledků a jejich integraci do zprávy o pokroku, pomáhají díky mapování pokroku ovlivňovat politické a strategické plánování.

7.4. Obecné statistické údaje jsou dostupné prostřednictvím Eurostatu. GR MOVE by mohlo spolupracovat s Eurostatem a se členy platformy za účelem lepšího shromažďování údajů rozdělených podle pohlaví, což by podalo úplnější obraz.

7.5. Údaje, cíle a ukazatele by měly přispívat k přemýšlení o rovnosti žen a mužů a o stereotypch a diskriminaci. Cílem těchto údajů, cílů a ukazatelů, které nemusí být normativní povahy, je podpořit organizace v tom, aby mohly problémy týkající se rovnosti žen a mužů srozumitelně a transparentně sdělovat svým organizacím a veřejnosti a umožnit vnitřní analýzu vlastních politik a postupů těchto organizací.

7.6. Základní ukazatele by mohly být vypracovány v těchto oblastech:

- platforma může stanovit konkrétně zaměřené cíle, aby dosáhla realizovatelných záměrů,
- podíl žen na jeden pracovní profil, včetně v řídicích a dozorcích orgánech, vlastníků, vedoucích pracovníků, členů odborů, správy, technické oblasti atd.,
- pravidelné přezkumy opatření přijatých pro zajištění rovnosti žen a mužů na úrovních rozhodování,
- účinné politiky zacílené na rovné odměňování a postupné snižování rozdílu ve výši odměn a důchodů žen a mužů,
- politiky/opatření přijaté za účelem odstranění všech překážek rovných příležitostí a podpory práce žen (poskytnutí péče o děti, sladění pracovního, soukromého a rodinného života, transparentní rámec atd.),
- rozpočet přidělený konkrétně na podporu rovných příležitostí,
- pravidelný přezkum podmínek přijímání, včetně podmínek náborových agentur nebo vzdělávacích institucí, transparentnosti, dostupnosti, komunikace zohledňující rovnost žen a mužů,
- vypracování ukazatelů rozsahu, rozšíření a počtu případů násilí, obtěžování a diskriminace na pracovišti,
- roční přezkum cílů rozpočtu zohledňujícího rovnost žen a mužů.

8. Monitorování a hodnocení

8.1. EHSV navrhuje, aby členové mohli za účelem posílení partnerství vytvářet závazky a opatření, které budou diskutovat s ostatními členy platformy, a to před provedením těchto změn. Na konci akce bude vypracována monitorovací zpráva s výčtem činností, harmonogramem, získanými údaji a klíčovými zjištěními tak, aby mohly být prostřednictvím platformy analyzovány a vyhodnocovány. Tyto přehledy by měly být prezentovány objektivním a nestranným způsobem, měly by obsahovat důkazy a kvalitativní posouzení, které odrážejí relevanci pro cíle platformy. Pro tento účel by se měli využít externí poradci, pokud to finanční prostředky dovolí, obdobně jako u hodnocení platformy GR SANTE (viz *Monitorovací zpráva za rok 2016*).

8.2. EHSV navrhuje, aby závazky byly dobře navrženy již na začátku a odpovídaly stanoveným cílům. Členové by měli zvážit závazky SMART, které jsou vypracovány do hloubky (harmonogramy, cíle a úkoly) a umožňují efektivní podávání zpráv, jednoduché sledování a komunikaci ohledně dokončení.

8.3. Tyto závazky by vyžadovaly práci a odhodlání členů nad rámec jejich běžných povinností. Investice by však měla být přidanou hodnotou k jejich interní práci překračující rámec sociální odpovědnosti podniků, kterou lze ostatním prezentovat jako jejich snahu podporovat lepší rovnováhu žen a mužů na pracovištích. Jejich činnosti by měly být k dispozici ostatním, aby je mohli následovat.

8.4. Prostřednictvím přezkumu činností platformy by měla vytvářet posílená spolupráce a podněcovat spolupráce s cílem dosáhnout stanovených cílů. To přispívá k většímu počtu společných závazků díky:

- větší spolupráci tvůrců politik, pracovní skupiny na vysoké úrovni a členů platformy a jejich sdružení, čímž se upevňují synergie pro dlouhodobé vztahy a akce, které mohou v případě potřeby rozvíjet nové politiky a přispívat k nim,
- většímu počtu činností, které mohou být vyvíjeny méně formálně mimo strukturu platformy, včetně spolupráce s těmi, kdo nesplňují kritéria členství,
- lepší viditelnosti odvětví a jeho úsilí o větší rovnost v rámci odvětví a o lepší podmínky pro všechny,
- pořádání externích událostí s cílem prezentovat akce a přilákat nové zaměstnance, inovace a příspěvky do odvětví dopravy,
- učení se díky neustálému zdokonalování jakožto kolektiv a provádění nových způsobů práce a propagace odvětví.

V Bruselu dne 26. dubna 2017.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Georges DASSIS
